

KEYNOTES
WERKSESSIES
GOOD PRACTICES

MET ANDERE OGEN DOEN-DAG 2022 'SAMEN VERDER BOUWEN'

Onderwijs | zorg | Jeugd
met andere
ogen

"WE STAAN ALLEMAAL VOOR DEZELFDE OPGAVE.
LATEN WE ONZE **KENNIS EN ERVARING BUNDELEN.**"

MET ANDERE OGEN DOEN-DAG 2022

'SAMEN VERDER BOUWEN'

MET ANDERE OGEN

MET ANDERE OGEN DOEN-DAG 25 NOVEMBER 2022

“VERANDERINGEN
KUNNEN ALLEEN
SUCCESVOL ZIJN ALS WE
SAMEN OPTREKKEN”

Een dag vol uitwisseling van kennis en ervaring (en visitekaartjes), luisteren naar inspirerende keynotes, vragen stellen aan mensen die je normaal niet zo gauw ontmoet, trots laten zien wat je voor elkaar hebt gekregen, delen wat je weet, je laten inspireren door nieuwe inzichten en nieuwe mensen die bereid zijn over de hekjes heen te stappen die horen bij hun eigen 'beleidsdomein'. Dat zijn zo'n beetje de ingrediënten van een Met Andere Ogen Doen-Dag, waarvan de tweede editie plaatsvond op vrijdag 25 november 2022 in Pakhuis de Zwijger in Amsterdam.

Sinds de start in 2019 is Met Andere Ogen uitgegroeid tot een waardevolle plek waar beleidsmakers, bestuurders, ambtenaren, uitvoerende professionals en ervaringsdeskundigen (kinderen, jongeren en hun ouders) uit de wereld van onderwijs, jeugdhulp, kinderopvang en overheid elkaar ontmoeten om te werken aan een gezamenlijk doel: het vergroten van de ontwikkelkansen van kinderen en jongeren. Met Andere Ogen biedt hun een netwerk waarin professionals uit alle disciplines die met kinderen en jongeren werken elkaar weten te vinden, omdat ze weten dat het alleen lukt als je het samen doet. "Alleen ga je sneller, maar samen kom je verder", vatte presentator-van-de-dag Minchenu Maduro de bedoeling van de dag samen.

Ook Vera Naber, sinds september de nieuwe Netwerkregisseur, legde bij de start van de dag de nadruk op 'samen'. "Vorig jaar zochten we met elkaar vooral naar inhoudelijke bouwstenen. Nu gaan we daarmee bouwen. Er komen grote veranderingen op ons af, in het onderwijs, in de zorg, bij gemeenten. Die kunnen alleen succesvol zijn als we gezamenlijk optrekken. Deze dag is er vooral voor inspiratie en ontmoeting, om met elkaar te ontdekken hoe we voor de goede oplossingen kunnen gaan."

Inhoud

KEYNOTE	STRESS, PRESTATIEDRUK EN SCHOOLVERZUIM VANUIT EEN SYSTEEMBENADERING BEKEKEN MARGOT PEETERS	5
KEYNOTE	MET PLEZIER NAAR SCHOOL: LERAREN, OUDERS EN JONGEREN TREKKEN SAMEN OP! NOËLLE PAMEIJER	6
KEYNOTE	VAN LOS ZAND NAAR SAMENHANG LAURA STROO / HANNEKE VISSER	8
KEYNOTE	DE KRACHT VAN HET SAMEN DOEN GIEKE BUUR	9
WERKSESSIE 1	REGIONALE SAMENWERKING KLAAS KOELEWIJN / OLAF PRINSEN / JOUKE DOUWE DE VRIES	11
WERKSESSIE 2	INCLUSIEVE SAMENWERKING EVA SCHMIDT-CNOSSSEN / JASMIJN VAN IPKENS	13
DE JONGEREN	MELCHIOR / NIELS / JOHANNA ADVIESRAAD EIGENWIJSHEID	15
DE JONGEREN	JOHANNA ADVIESRAAD EIGENWIJSHEID	16
WERKSESSIE 3	VEERKRACHTIGE VOLWASSENEN= VEERKRACHTIGE JEUGD HANNEKE VISSER / LAURA STROO	17
WERKSESSIE 4	MET KENNIS DE SAMENWERKING VERSTERKEN. DENK MEE MET KENNISPARTNER NJI! MIEKE WOUTERS / VINCENT FAFIEANIE	19
DE JONGEREN	SHANE PATTIPEILOHY / ROMY MIGO STICHTING MIND US	21
WERKSESSIE 5	INTERPROFESSIONEEL SAMENWERKEN LEONIE LE SAGE / ANJA VERWOERDT / CHAJA DEEN / MARTINE BROERE / CHANTAL DIRKES	22
WERKSESSIE 6	SAMENWERKEN MET DE GEMEENTE MARA VAN WAVEREN / JURRIAN LIMBURG	24
WERKSESSIE 7	JE VRAAG AAN DEN HAAG NATALIE JONKERS / ARJAN MIEDEMA	27
GOOD PRACTICES	HERMIEN MAARSINGH C4YOUTH, KENNIS- EN LEERWERKPLAATS GRONINGEN	29
GOOD PRACTICES	GEA STAAL EN BERT SCHEPER, INTEGRATED CARE, NIEUW-AMSTERDAM / EMMEN	30
SLOTWOORD	NETWERKREGISSEUR VERA NABER	31
PODCAST	MELCHIOR WAMMES 'DE BELANGRIJKSTE LESSEN'	32

KEYNOTE

STRESS, PRESTATIE- DRUK EN SCHOOL- VERZUIM VANUIT EEN SYSTEEM- BENADERING BEKEKEN

MARGOT PEETERS

kernteamlid Regionale Kenniswerkplaats Jeugd en Gezin Centraal

Ja, oplossingen, die had Rebecca ook graag gehad, vertelt Margot Peeters, kernteamlid [Regionale Kenniswerkplaats Jeugd en Gezin Centraal](#), in haar keynote. Rebecca werd op haar 15e gediagnosticeerd met autisme. Op school lukte het niet, Rebecca bleek niet haar weg te kunnen vinden in het systeem. Ze werd een van de vele duizenden 'thuiszitters' in Nederland.

De belangrijkste oorzaak was de angst die ze ervaarde voor school. Voor jongeren als Rebecca sluit het reguliere onderwijssysteem niet aan bij hun behoefte. Het is niet flexibel genoeg voor ze, en dat zorgt voor een groot gevoel van onveiligheid.

"Daarbovenop ervaart de helft van de jongeren stress door school", vertelt Peeters. "Bij één op de drie gaat het om prestatiedruk. Ze hebben het gevoel te moeten voldoen aan te hoge verwachtingen."

Andere oorzaken van stress kunnen zijn dat de school onvoldoende aansluit bij de behoeften van de leerling of dat er een gebrek aan verbondenheid is met de school - de leerling ziet geen toekomstperspectief, ziet het leerdoel niet. Ook de coronamaatregelen hebben tot veel stress geleid.

Richt je oplossing op de hele schoolcultuur

Oplossingen zijn bij voorkeur integraal, zo betoogt Peeters, gericht op de hele schoolcultuur. Nodig bijvoorbeeld leerlingen standaard uit bij teamvergaderingen (praat niet over maar met hen). Of maak gebruik van jongerenwerkers op school. Er zijn ook initiatieven als een back-upvoorziening, verbonden aan de school, waar jongeren tijdelijk worden opgevangen met als doel ze uiteindelijk weer terug te leiden naar school. Of er zijn zogenaamde 'Rotonde-klassen' waarbij je zo nu en dan een dag thuis kunt zijn. Tal van oplossingen zijn mogelijk, zolang een school het sociale welbevinden van hun leerlingen net zo belangrijk vindt als het behalen van de leerdoelen. Want als je je niet goed voelt, leer je ook niet veel.

MET PLEZIER
NAAR SCHOOL

LERAREN,
OUDERS
EN JONGEREN
TREKKEN
SAMEN OP!

NOËLLE PAMEIJER
Auteur en expert Handelingsgericht Werken (HGW)

Wie Handelingsgericht Werken (HGW) zegt, zegt Noëlle Pameijer. Als schrijver van vele boeken, spreker voor teams en op symposia in binnen- en buitenland en daarnaast nog met een 'gewone' baan bij samenwerkingsverband Unita in het Gooi, mag zij zich met recht 'de moeder van HGW' noemen. Haar doel is eenvoudig: iedereen met plezier naar school, van kind tot leerkracht. En dat kan, door naar elkaar te luisteren, elkaar serieus te nemen, elkaar te waarderen. 3G noemt ze dat: gezien, gehoord en gewaardeerd worden.

Op deze Met Andere Ogen Doen-Dag komt ze ons vertellen over ouderbetrokkenheid. Ze schreef er samen met ouders een boek over: Met plezier naar school – De onmisbare rol van ouders in het succes van kinderen (Uitgeverij Pica, 2021). De kern: maak ouders mede-eigenaar van het onderwijsproces. Als ouder sta je niet tegenover de school en de leerkracht, maar wil je gezamenlijk het beste voor het kind.

Wie heeft welke vraag en welke beslissing moeten we nemen?

Het boek staat vol met tips voor een goede samenwerking tussen ouders en school. Bijvoorbeeld: stuur voorafgaand aan een overleg een 'gouden miltje' – het hoeven maar een paar regels te zijn – waarin je het onderwerp en het doel van het overleg formuleert, zodat iedereen met dezelfde verwachtingen aan het overleg deelneemt. En begin ieder overleg met een rondje: wie heeft welke vraag en welke beslissing moeten we nemen?

Betrek ook altijd het kind zelf bij het overleg. Vanaf 2025 hebben alle kinderen 'hoorrecht', maar daar hoef je niet op te wachten. "Kinderen weten vaak veel meer dan wij denken", zegt Pameijer, "en vaak ook heel andere dingen." Ze vertelt het verhaal van Roos die niet meer naar school wilde. Noëlle Pameijer ging met Roos praten en samen brachten ze in een heel schema de situatie in beeld. Mist er nog iets? vroeg Noëlle. Ja, zei Roos, ik wil dat mijn moeder en de juf ophouden met ruzie maken. Ik ga pas weer naar school als ze weer normaal met elkaar omgaan. Zo eenvoudig bleek het dus te zijn. Kinderen houden ons een spiegel voor. We zijn niet altijd blij met wat we dan zien, maar we worden er altijd beter van.

Leerlingen doen mee!

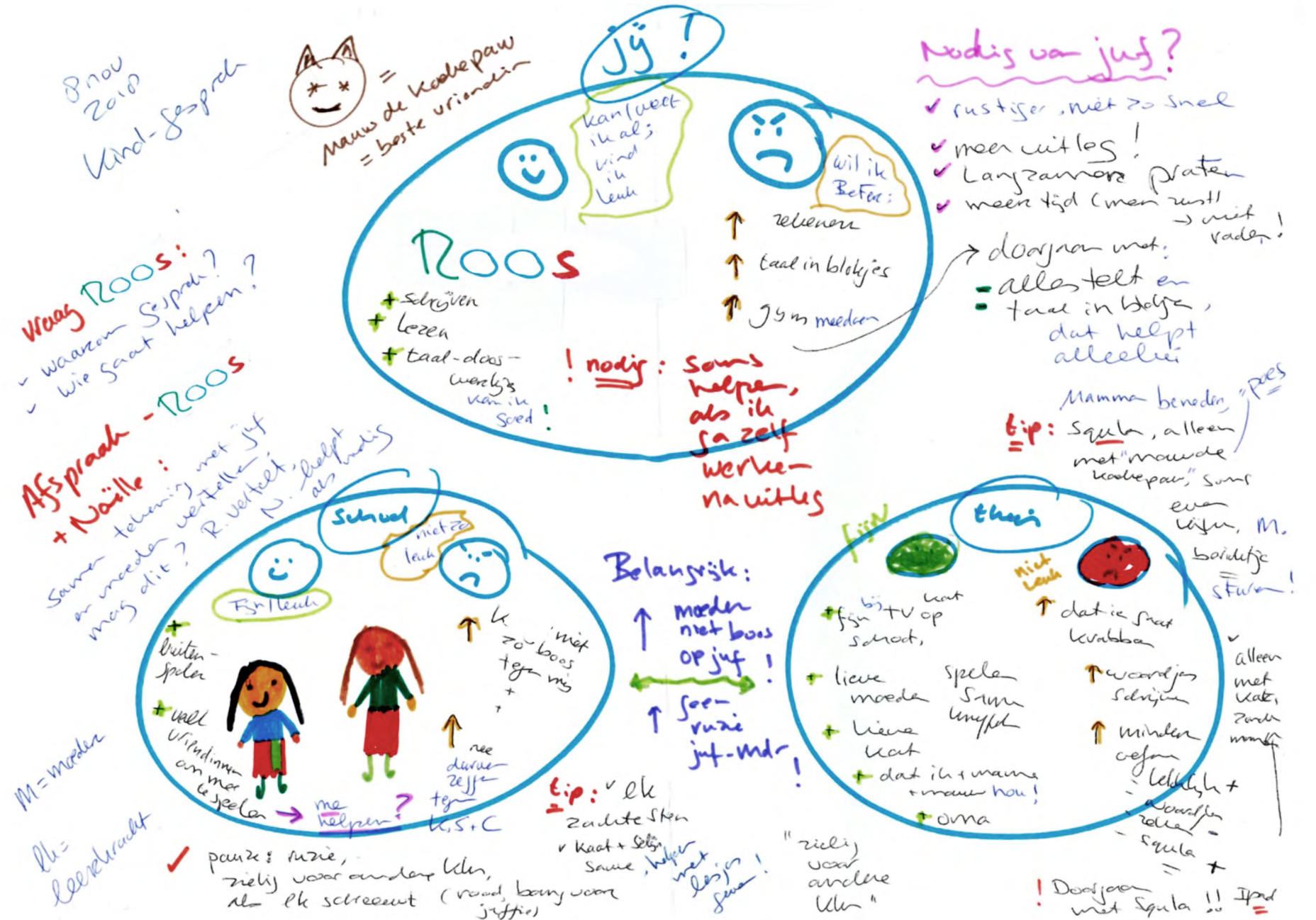
Unieke kennis

Eigen mening

Oplossingen

Samen tekenen

Leren van en met elkaar

VAN LOS ZAND NAAR SAMENHANG

Hanneke Visser en Laura Stroo zijn beiden werkzaam als schoolpsycholoog en docent en zijn lid van de Coalitie Welbevinden. Ze werken vaak met schoolteams vanuit de hoofdvraag: hoe kom je van los zand naar samenhang?

Ze beginnen hun verhaal met 'de piramide': het onderste niveau is het basisaanbod, gevolgd door het niveau van de intensieve aanpak met in het topje de zeer intensieve aanpak. Het basisniveau is het schoolteam zelf. Hoe ervaren zij zelf deze piramide? Is het nog wel een piramide of meer een staaf of zelfs een omgekeerde piramide? De eerste les is dan ook: ga terug naar de basis. Wil je veerkrachtige leerlingen, dan begint dat bij veerkrachtige teams.

Andere lessen die ze overbrengen aan schoolteams zijn:

- luister naar het verhaal achter de cijfers en bepaal vervolgens wat werkt (bij deze leerling, in dit schoolteam, met deze ouders, in deze school, in deze omgeving, op dit moment);
- leren en welbevinden zijn als golf en strand, ze horen onlosmakelijk bij elkaar (en presteren is iets anders dan leren);
- durf te schrappen, ga van leerlingbespreking naar een groepsbespreking, durf een OPP (voor de niet-onderwijsmensen: een OntwikkelingsPerspectiefPlan) op te stellen in sleutelwoorden, durf het anders te doen, durf 'intelligent ongehoorzaam' te zijn;
- check je taal: het doet ertoe wat je zegt.

Het doet er ook toe hoe je je model opstelt, merkte een jongere uit de zaal op. Als je het bovenste topje van je piramide rood kleurt, zeg je daarmee: als ik daar zit ben ik een probleem. En een OPP in sleutelwoorden kan voor een leerkracht heel prettig zijn, voor een jongere is het een belangrijk document dat je zorgvuldig op moet stellen. Kijk: dit is nu de waarde van jongeren betrekken bij het oplossen van hun problemen. Ze kijken er vaak net wat anders tegenaan.

LAURA STROO
schoolpsycholoog/docent/lid Coalitie Welbevinden

HANNEKE VISSER
schoolpsycholoog/docent/lid Coalitie Welbevinden

DE KRACHT VAN HET SAMEN DOEN

GIEKE BUUR
landelijk ambassadeur ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd

Gieke Buur, landelijk ambassadeur ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd, is betrokken geweest bij zo'n zevenhonderd vastgelopen vragen van kinderen die jeugdhulp zochten. Zij had grote ambities toen ze aan haar opdracht begon. 'Ik ga het systeem veranderen', dacht ze. Met een powerpoint van 21 sheets trok ze door het land. Ze merkte al snel: dit werkt niet, ik moet terug naar de factor 'mens'. Haar bewustwordingsproces verliep in fases die ze graag met ons deelt.

"Ik kreeg een foto toegestuurd van een kort en klein geslagen kinderkamer. De psychiater gaf aan: ik weet niet meer wat ik hieraan moet doen, help mij. Dat is het begin: met elkaar constateren dat het ingewikkeld is, toegeven dat je het niet alleen kunt oplossen. Zo ontstaat meer gezamenlijkheid."

De tweede stap was: de 'schoenveterclub', geïnspireerd op Noah die een van haar hulpverleners wilde bedanken. Maar wat geef je iemand als je niets hebt? Noah leende een schoenveter en knutselde daar een kunstwerkje van. Dat gaf ze als dank aan haar hulpverlener. "De schoenveterclub geeft schoenveters aan de vaak onzichtbare hulpverleners die wel een bedankje kunnen gebruiken, hulpverleners met humor, die kwetsbaar durven te zijn, die beschikbaar zijn en werkelijk interesse tonen."

In de derde fase kwam Gieke Buur ineens aan de andere kant van de zorg te staan: haar partner kreeg een herseninfarct, hij kon niets meer. "Hij probeerde me duidelijk te maken dat ik naar zijn voeten moest kijken. Er zat een pleister op zijn teen. Die was gaan bloeden omdat zijn nagels waren uitgegroeid. Ik vroeg aan de verpleegster: waarom knippen jullie zijn nagels niet? Dat mag niet van het protocol, zei ze, we mogen wel pleisters plakken, maar geen nagels knippen. Ik doe de oproep aan iedereen die werkt met mensen, jong of oud: knip die nagels, ongeacht wat het protocol je zegt!"

WERKSESSIES RONDE 1

1. **REGIONALE SAMENWERKING - GROTE ZAAL / 2E ETAGE**
DOOR KLAAS KOELEWIJN, OLAF PRINSEN & JOUKE DOUWE DE VRIES
2. **INCLUSIEVE SAMENWERKING - EXPO (PLEINZIJDE) / 1E ETAGE**
DOOR EVA SCHMIDT-GROSSEN & JASMIJN IPKENS
3. **INTERPROFESSIEEEL SAMENWERKEN - IJZAAL / 5E ETAGE**
DOOR LEONIE LE SAGE & CHAJA DEEN
4. **SAMENWERKEN MET DE GEMEENTE - STUDIO / 5E ETAGE**
MARA VAN WAVEREN & JURRIAAN LIMBURG
5. **JE VRAAG AAN DEN HAAG - WORKSPACE / 2E ETAGE**
DOOR NATHALIE JONKERS & ARJAN MIEDEMA

REGIONALE SAMEN- WERKING

Door:

KLAAS KOELEWIJN

directeur samenwerkingsverband PO de Kempen

OLAF PRINSEN

directeur Jeugdzorg Nederland

JOUKE DOUWE DE VRIES

wethouder Sociaal Domein en Onderwijs in de

gemeente Noardeast-Fryslân

KLAAS KOELEWIJN

Wat is de overeenkomst tussen jeugd en afval? Misschien niet een heel voor de hand liggende vraag om een werksessie mee te beginnen, maar voor Olaf Prinsen juist wel. Voordat hij directeur werd van Jeugdzorg Nederland was hij directeur van de Vereniging van Afvalbedrijven. En hij weet: zowel het jeugdbeleid als het afvalbeleid ligt bij de gemeenten. Hij kent ook het verschil: "We hebben ons afval beter geregeld dan ons jeugdbeleid. Er staat in de wet dat gemeenten wekelijks het afval moeten ophalen. En er is een aparte afvalstoffenheffing die aan niets anders mag worden uitgegeven dan aan afval. Voor jeugd is er geen wettelijk minimum voor wat gemeenten geregeld moeten hebben. Zij krijgen wel veel geld, maar weten niet precies hoeveel, want gemeenten mogen zelf bepalen waar ze het aan uitgeven."

Prinsen pleit ervoor dat iedereen op zijn eigen stoel gaat zitten, bij zijn eigen vakmanschap blijft. "De grootste bedreiging in samenwerken is dat je op elkaars stoel gaat zitten en iets vindt van hoe de ander het doet. Dat is bedreigend. Ik moet niet gaan zeggen hoe iemand anders z'n werk moet doen."

Preventie door sociale samenhang te vergroten

Samenwerken begint dus met het serieus nemen van elkaars expertise. En het hebben van een lange adem, voegt wethouder Jouke Douwe de Vries daaraan toe. "Toen ik ruim vier jaar geleden begon als wethouder, zei ik: ik ga ervoor zorgen dat er op iedere school zorg aanwezig is. Een ambtenaar zei: maar dat kan helemaal niet. Inmiddels hebben we een plan van aanpak en mede dankzij de extra middelen die vrijkwamen na corona konden we veel stappen zetten. Op steeds meer scholen zetten we hulpverleners in om te voorkomen dat kinderen verwezen worden naar specialistische jeugdhulp. En we zijn met achttien gemeenten de Friese preventieaanpak gestart, vooral gericht op socialisatie: onze aanpak is erop gericht om de sociale samenhang binnen groepen kinderen en jongeren te vergroten, onder meer door samen aan sport, kunst en vrijwilligerswerk te doen."

Van samenwerken naar samen organiseren en samen financieren

Voor Klaas Koelewijn, directeur van een samenwerkingsverband passend onderwijs, betekent goed samenwerken dat je iets van je autonomie durft op te geven. En dat je moet samenwerken op alle niveaus: "Als het dak van de hooischuur lekt, dan rot het tot op de bodem: hoe beter de ministeries samenwerken, hoe beter het op de werkvloer gaat."

In Koelewijns regio De Kempen zijn ze zelfs al zo ver dat ze het niet meer hebben over samenwerken, maar over samen organiseren en samen financieren. Belangrijk daarbij is om klein te beginnen en het van daaruit verder te laten groeien. Als het goed is, merken ouders en kinderen niets van hoe er wordt samengewerkt. Die willen gewoon dat de dingen goed geregeld zijn. Hoe 'de instanties' dat voor elkaar krijgen is niet hun zorg. Dat die elkaar vertrouwen is al een mooi begin.

INCLUSIEVE SAMEN- WERKING

Door:

EVA SCHMIDT-CNOSSSEN

consulent en regisseur van het Oudersteunpunt
Samenwerkingsverband Noord-Kennemerland

JASMIJN VAN IPKENS

ouder

EVA SCHMIDT-CNOSSSEN

Wat kun je morgen al doen? Was de prikkelende openingsvraag van de werksessie over inclusief samenwerken met ouders. Daar was nog niet direct een antwoord op. Belangrijk is in gesprek te blijven, elkaar op te zoeken, elkaar serieus te nemen. Geef ouders de eindverantwoordelijkheid en werk vanuit de bedoeling, was een voorzichtige conclusie. Makkelijker gezegd dan gedaan.

Als ouder ben je per definitie kwetsbaar vanwege je emotionele betrokkenheid. Een ouder bèn je, 24 uur per dag, een opvoeder wórd je, dat is een rol. Die twee posities kunnen botsen. Als professionele opvoeder vind je iets, als ouder voel je iets. Daarom is het ook zo spannend voor ouder en kind om een ruimte binnen te lopen waar de professionals al klaar zitten om met jou het gesprek aan te gaan. Zorg dus als professional dat je sámen met ouder en kind de ruimte binnenloopt en blijf altijd positief over de ouder, juist ook als deze er niet bij is. Dat is een kwestie van respect. Makkelijk gezegd én makkelijk gedaan.

De projectgroep Inclusieve Samenwerking met Ouders heeft op basis van interviews met ouders een praatplaat ontwikkeld: 'Hoe kunnen ouders en professionals nog beter samenwerken voor het kind/de jeugdige?' De praatplaat werd verder aangevuld in vele gesprekken met ouders. Hier kwam onder meer de aanvulling uit voort om ook altijd het kind te betrekken bij de samenwerking: 'Het kind staat op zichzelf en heeft eigen rechten'. Ook voor de professionals was er een tip: wees professioneel vanuit je hart. Ook een professional is een mens met emoties. Ook een professional kan een ouder zijn. Je emoties mogen er zijn, en versterken juist de kracht van de inclusieve samenwerking.

HOE KUNNEN OUDERS PROFESSIONALS BETER SAMENWERKEN VOOR HET KIND?

DENK IN MOGELIJKHEDEN

Durf als professional out-of-the box te denken, voorbij regels te gaan als dat nodig is voor het kind. Kijk naar mogelijkheden en zeg niet te snel dat iets niet kan.

De organisatie Overstap

"Denk met me mee en niet tegen".

Betrek het kind

"

OPBRENGST VAN SAMENWERKEN =

Ouders ervaren minder stress. Beter passende en duurzamere oplossingen.

"Heb er begrip voor dat ik als ouder vanuit emotie kan reageren".

OUDERSCHAP

Ouderschap maakt kwetsbaar. Bied een veilige sfeer waarbinnen de ouder durft te bespreken waar deze tegenaan loopt en wat er nodig is. Blijf in gesprek en in verbinding met de ouder, ook als het even lastig kan zijn.

"Vraag me wat je voor me kunt betekenen".

PROFESSIELE NABIJHEID

Laat je raken door het verhaal van de ouder en het kind. Je kunt professioneel zijn en tegelijk nabij.

MEN NIET MAAT

Elk kind is anders. Zie het kind en de hele situatie voordat je als professional oordeelt wat er nodig en mogelijk is. Denk vanuit het kind.

"

"

ouder is belangrijk! overtuig

PARTNER-SCHAP

De ouder kent het kind het beste. Erken de expertise van de ouder en gebruik deze als leidraad. Vul als professional aan vanuit je vakmanschap. Kijk samen naar het kind.

"Waardeer het dat ik ook zelf zaken uitzoek".

"Al stuur je maar een appje dat je ermee bezig bent".

Opleiden! ↓ cultuur & seding van professionals
Betrokkenheid kind organiseren
hoe betrek je kind (voorwaarde) bij besluit
Waarover praat je met kind?
Kind staat ook op zich zelf eigen tekens en pos probe

ONDERSTEUNING

Ondersteun ouders bij het nemen van beslissingen. Bij het verduidelijken van hun vraag en waarom dit belangrijk is voor het kind. Bij het stellen van realistische vragen. Zorg voor (onafhankelijke) cliëntondersteuning en wijs ouders op deze mogelijkheid.

PROFESSIELE NABIJHEID

Neem ouders mee in het proces. Blijf in contact, ook als er geen nieuwsgenot is. Maak afspraken en houd je aan je afspraken. Maak afspraken en houd je aan je afspraken.

Op de DOEN-DAG hebben wij gewerkt aan deze plaat en ik geef toelichting mijn n...
Nac...
Functie/rol:

ieder(in)
onderwijs | zorg | jeugd
met andere ogen

WAT IS DE ADVIESRAAD EIGENWIJSHEID?

Melchior: "Wij zijn een verzameling jongeren die weten hoe het is om vast te lopen in het onderwijs."

Niels: "Eigenwijsheid gaf me weer een doel in het leven na veel negatieve ervaringen in het onderwijs en daarbuiten."

WAT DOEN JULLIE PRECIËS?

Johanna: "Congressen als deze bijwonen als ervaringsdeskundige."

Melchior: "Want het moet en kan echt beter."

WAT VIEL JULLIE OP IN DE WERKSESSIES TOT NU TOE?

Melchior: "Er wordt snel gefocust op individuele problemen en behoeften. Belangrijker is denk ik: hoe kunnen we de school als geheel veiliger maken?"

Niels: "Ik hoorde veel beleidstaal en kon het soms moeilijk volgen. Ik merkte wel dat de wil er wel is, maar dat niemand goed weet hoe je het systeem moet veranderen."

Johanna: "Ik was bij de sessie inclusieve samenwerking met ouders. Ik dacht: daar gaan we weer. Toch heb ik veel nieuwe dingen gehoord, zoals: ouder zijn is een identiteit, opvoeden is een rol. Wat ik mee wil geven: betrek altijd het kind bij welke beslissing je ook neemt."

“Thuiszitter’ is niet het goede woord. Je benadrukt dan het probleem en niet de persoon. ‘Thuiszittende jongere’ is al beter. Maar ook dat dekt de lading niet goed. Alsof ‘thuiszitters’ alleen maar thuis zitten en niks leren. Ze doen vaak van alles, ze ontwikkelen hun talent en leren ontzettend veel. Jongeren hoeven echt niet altijd naar school om iets te leren.”

- Johanna van Adviesraad Eigenwijsheid

VEERKRACHTIGE VOLWASSENEN = VEERKRACHTIGE JEUGD

Door:

HANNEKE VISSER en LAURA STROO

schoolpsychologen, docent en lid van de

Coalitie Welbevinden

LAURA STROO

Veerkracht is een beetje een jeukwoord, constateren we meteen maar alvast. Misschien omdat het zo makkelijk gezegd is: we moeten veerkrachtig zijn. Maar wat is dat dan, en wanneer ben je veerkrachtig genoeg? Denk eens aan iemand in je omgeving waarvan je vindt: ja, die is veerkrachtig. Wat kenmerkt die persoon? Is niet eigenlijk iedereen veerkrachtig en hebben we niet allemaal onze eigen manieren ontwikkeld voor het omgaan met tegenslagen? De één gaat door alsof er niets gebeurd is, de ander zakt in een diep dal om na een tijdje weer op te veren, al dan niet gelouterd.

Waar haal jij je steun uit en heb je voldoende balans?

Wat helpt, is dat je rugzak goed gevuld is zodat je weet wat jou steun biedt als het een keer tegenzit. Een bekend 'copingmodel' is BASIC-Ph (Lahad, 1992). Haal jij je steun vooral uit:

- Belief (geloof, religie, zingeving),
- Affect (door het uiten van je gevoelens),
- Social (door mensen op te zoeken),
- Imagination (door creatief bezig te zijn),
- Cognition (door te redeneren, naar argumenten te zoeken) of uit
- Physiology (door lichamelijk bezig te zijn, te sporten, te eten)?

Wat je je ook kunt afvragen: hoe is mijn balans tussen de verschillende soorten activiteiten in mijn leven? Slaap ik genoeg? Beweeg ik genoeg? Neem ik voldoende tijd om af en toe te focussen, afstand te nemen, niks te doen, te spelen of me met andere mensen te verbinden?

Een goede oefening voor jezelf is om op te schrijven: waar wil ik mee stoppen? Waar wil ik mee beginnen? Waar wil ik mee doorgaan? En wat of wie heb ik nodig om de eerste stap te kunnen zetten? Zet de korte antwoorden op deze vragen in je agenda op een moment over een week of zes en verras jezelf met hoever je gekomen bent.

Tot slot een oefening voor het hele team. Stel jezelf de vraag wat jij kan doen om de veerkracht van een ander te vergroten? En wat kun je doen met het hele team om elkaars veerkracht te vergroten? Wat of wie hebben we daarvoor nodig? Het is dan nog maar een kleine stap om het gewoon te doen.

HANNEKE VISSER

VINCENT FAFIEANIE

MET KENNIS DE SAMENWERKING VERSTERKEN. DENK MEE MET KENNISPARTNER NJI!

Door:
MIEKE WOUTERS en VINCENT FAFIEANIE
Nji adviseurs

Volgens de eigen website is het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) “een nationaal kenniscentrum dat actuele kennis over opgroeien verzamelt, verrijkt, duidt en deelt. Wij brengen kennis onder de aandacht en helpen om die kennis toe te passen.” Een kansrijke jeugd voor ieder kind, dat is de missie van het NJi: “We willen dat ieder kind de kans krijgt om zich naar vermogen te ontplooiën en op te groeien tot een veerkrachtige, actieve en zelfstandige volwassene.” Het NJi heeft binnen Met Andere Ogen veel van de Communities of Practice ondersteund waarin kennisuitwisseling en -ontwikkeling centraal stond en die hebben geleid tot vele bruikbare producten. Hoe dat in zijn werk ging, lieten NJi-adviseurs Mieke Wouters en Vincent Fafieanie zien in de werksessie tijdens de Met Andere Ogen Doen-Dag.

Behoeftte aan heldere richtlijnen en stappenplannen

De deelnemers kwamen met een breed terrein aan onderwerpen waarbij behoefte bestaat aan meer kennis. Bijvoorbeeld: hoe werk je toe naar inclusief onderwijs in een inclusieve wijk? Hoe organiseer je een collectieve bekostiging van ‘zorg in onderwijstijd’? Hoe vergroot je de participatie van jongeren? En een hele interessante: hoe pas je Design Thinking als

werkwijze toe om op een nieuwe wijze naar 'vastgelopen' vraagstukken in de samenwerking onderwijs-jeugd te kijken? Er blijkt vooral behoefte te bestaan aan heldere richtlijnen en stappenplannen, bijvoorbeeld voor het borgen van de inzet van NPO-middelen voor het oplossen van onderwijs-zorgvraagstukken. Een overzicht van bewezen succesvolle jeugdhulp op school zou helpen. In zijn algemeenheid is er behoefte aan een overzicht van goede, concrete voorbeelden van succesvolle uitvoeringspraktijken, protocollen, handreikingen etc.

Faciliteer (regionale) leeromgevingen

Veel professionals willen graag actief zijn binnen een leeromgeving van partners uit de eigen regio. Maar hoe zet je zo'n leeromgeving op? Hulp en ondersteuning daarbij is gewenst. Want hoe zorg je voor voldoende bestuurlijk draagvlak? Hoe verbind je de leeromgeving met alle niveaus van uitvoering, management, beleid en bestuur? Hoe betrek je externe deskundigen bij de gezamenlijke kennisontwikkeling? Ook landelijke leeromgevingen, die zich meer richten op wet- en regelgeving en financiering, zijn belangrijk. Het gaat vaak om weerbarstige vraagstukken waarvoor een nieuwe manier van kijken en denken wenselijk is. Een vraagstuk vanuit meerdere perspectieven en specialismen bekijken en bespreken kan daarbij heel behulpzaam zijn.

MIEKE WOUTERS

STICHTING MIND US

Stichting MIND Us is opgericht om jongeren weerbaarder te maken, om hun stem duidelijker te laten klinken. Met koningin Máxima als ambassadeur wordt er in ieder geval naar ze geluisterd.

Shane Pattipeilohy vertelt waarom dit nodig is: "Ik zat zelf behoorlijk in de shit en besloot op een gegeven moment: ik roep alle hulpverleners bij elkaar en we gaan een plan maken hoe ik binnen twee jaar mijn leven weer op de rit heb. Het bleek dat ze eigenlijk niet met elkaar mochten praten vanwege allerlei privacyregels, terwijl ik er zelf nota bene toestemming voor gaf. Naar elkaar luisteren

is het begin, maar dat is niet altijd vanzelfsprekend. Ik denk dat we de professionals moeten coachen in luisteren. Ze zijn zo gewend in oplossingen te denken dat ze vaak vergeten te luisteren. Luister naar iemands verhaal, toon begrip, dan help je iemand verder."

Ook **Romy Migo**, specialist jongerencommunicatie, benadrukt dat communiceren begint met luisteren: "Gelijkwaardigheid is cruciaal. Wees jezelf, ook als professional. En blijf het gesprek aangaan. Iedereen heeft zijn eigen verhaal."

INTER- PROFESSIONEEL SAMENWERKEN

Door:

LEONIE LE SAGE

lector bij Hogeschool Rotterdam

ANJA VERWOERDT

orthopedagoog-generalist NVO, en GZ-psycholoog

CHAJA DEEN

senior adviseur NJi

MARTINE BROERE

senior adviseur NJi

CHANTAL DIRKES

projectleider interprofessionele samenwerking Met Andere Ogen

Een van de ambities van Met Andere Ogen is om professionals uit verschillende disciplines bij elkaar te brengen en met elkaar te leren samenwerken. Inmiddels is daar al veel kennis over verzameld, onder meer in het document *Opbrengsten & Ambitie Interprofessionele Samenwerking* (oktober 2022) en in de opbrengsten van de *Community of Practice*.

In samenwerking met de Hogeschool Rotterdam wordt een nulmeting ontwikkeld waarmee je iets kunt zeggen over de kwaliteit van de interprofessionele samenwerking in jouw organisatie of regio. Ook het Platform Vakmanschap draagt bij aan een verdere ontwikkeling van de kracht van de samenwerking.

Wat heeft dit kind nu nodig?

Samenwerken gaat verder dan elkaar weten te vinden. Uiteindelijk gaat het om kennisdeling: samen weten we meer dan allemaal afzonderlijk. We hebben allemaal ons eigen specialisme en die kennis is belangrijk. Daarnaast is het ook goed als we ons verdiepen in elkaar, elkaar de ruimte geven, zonder dat we op elkaars stoel gaan zitten, dus met respect voor elkaars specialisme. De centrale vraag is steeds: wat heeft dit kind nu nodig? Zoeken naar gezamenlijke doelen helpt bij het komen tot een aanpak waarbij een kind echt geholpen is, omringd door een inclusief team van professionals, die op elkaar zijn ingespeeld, elkaar aanvullen en zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen voor de beste oplossing, vanuit ieders specialistische kennis.

SAMENWERKEN MET DE GEMEENTE

Door:

MARA VAN WAVEREN

directeur Stichting Lobby Lokaal en adviseur bij Wallaart & Kusse

JURRIAAN LIMBURG

adviseur bij Wallaart & Kusse en oud- fractielid CDA Amsterdam

MARA VAN WAVEREN

Stel je loopt de wethouder tegen het lijf en je hebt 45 seconden om je punt te maken, wat zou je dan zeggen? "Geef ruimte aan medewerkers om buiten de kaders besluiten te mogen nemen. Als het systeem nee zegt, is het misschien toch goed om het te doen. Er is veel behoefte aan 'ontschotting', zegt de een. "Spreek je vertrouwen uit in de sector in plaats van te dreigen met de Inspectie en met boetes", zegt de ander. Of: "Veranderingen duren veel te lang. Praten over de 'hervormingsagenda' is leuk en belangrijk, maar we hebben behoefte aan snelle oplossingen, vooral in de jeugdzorg."

Bij een goede lobby verdiep je je in de ander

Belangrijke punten zijn dit, maar misschien niet direct iets waar de wethouder wat mee kan. Opbouwen van een langdurige relatie is wellicht effectiever. 'Lobbyen' noemen we dat ook wel. Bij een goede lobby verdiep je je in de ander, weet je hoe de processen verlopen, snap je hoe de organisatie in elkaar zit. Overlegtafels zijn zinvol, maar er zijn ook andere plekken om je punt te maken. Soms kan het effectief zijn om juist niet aan tafel te gaan, of om een protestactie op poten te zetten. En wist je dat gemeenten best gevoelig zijn voor lijstjes? Als je zegt dat gemeente x beduidend beter scoort op lijstje y, dan heb je vaak wel de

aandacht van de wethouder. Je kunt ook goed gebruik maken van een wisseling van de wacht. De nieuwe wethouder vertel je dan hoe jullie het doen in de gemeente. Wat ook helpt om iets voor elkaar te krijgen bij een gemeente is om rekening te houden met de functie van de gemeentevertegenwoordiger die je tegenover je hebt. Een ambtenaar is een inhoudelijke expert, wil geen gedoe en beschermt de wethouder. Een raadslid moet zich kunnen profileren om een volgende keer te worden herverkozen; hij of zij doet het raadswerk er meestal bij naast een gewone baan. En een wethouder concentreert zich graag op kansen en risico's; alles wat hij of zij doet ligt onder een vergrootglas.

De belangrijkste tip ten slotte is misschien wel: denk niet in 'wij' van het onderwijs, de jeugdzorg, de opvang etc. en 'zij' van de gemeente, maar denk in termen van 'samen': wat kunnen we met elkaar doen om de problemen op te lossen waar we voor staan? Als we eenmaal zover zijn, hebben we geen lobby meer nodig, maar zijn we echt aan het samenwerken.

JURRIAAN LIMBURG

SJSO

A

Van betekenis willen zijn

Gemeente zit in transitie vraagt om nieuw leiderschap!

Overtuiging dat iedereen met de juiste bedoelingen in de wedstrijd zit

Ervaring: laag, afnemende "eigen" personeel (veel projectmatig / ZZP-ers)

Ervaring: weinig interne samenhang / afstemming 'eilandjescultuur'

Kansen gelijkheid staat op de agenda

(verhandingsgewijs) veel ondersteuning voor "armen"

Maar ook: Met vertrouwen

Samen ontwikkelen

samenwerking OKT - onderwijs (scholen)

langzamerhand steeds meer verplichte administratie bij SJSO

jeugdhulp etc traag, over veel schrijven

met goed Niet meer vaudis perspectief in proces - l.v. beleid & prof bezeten voor inwoner.

Grote verschillen tussen gemeenten. Het maakt uit waar je wieg staat.

Wat gaat goed?

- Samenwerking op inhoud met jeugd-professionals.
- Bij langdurige contacten met jeugdprofessionals of beleidsmedewerkers is er vertrouwen in elkaars professionaliteit en input.

Binnen het gemeentehuis zijn er letterlijk veel "schotten"

Weinig (mogelijkheid tot) maatwerk.

Tekenen bij het kruisje vs. Samen optrekken

Kan beter: Toegankelijkheid: beter aanspreekbaar en bereikbaar zijn. Vragen blijven lang liggen.

Kan beter: Veel spreken over regels en wetten en protocollen en. Het mag meer over mensen gaan.

JE VRAAG AAN DEN HAAG

Door:

NATALIE JONKERS

beleidsadviseur ministerie VWS

ARJAN MIEDEMA

bestuursadviseur ministerie OCW

NATALIE JONKERS

'Tussen droom en daad staan wetten in de weg, en praktische bezwaren', dichtte Willem Elsschot in 1910. Dat hij het daarbij had over de gedachte zijn vrouw te doden, weet niet iedereen. Maar dat ook veranderaars in de wereld van onderwijs en jeugd aanlopen tegen wetten, en praktische bezwaren, is algemeen bekend, ook in 'Den Haag'. Help ons met wetgeving, is een veelgehoorde hartenkreet. Toch weten ze ook in Den Haag: met wetgeving los je niet alles op; je kunt de zaken ook 'dichtregelen', zodat er geen ruimte meer blijft voor eigen initiatief. Op de ministeries zoeken ze daarom naar een balans tussen zorgvuldigheid, wenselijkheid en wat het veld van 'Den Haag' vraagt, was de boodschap van Natalie Jonkers (VWS) en Arjan Miedema (OCW) in de werksessie 'Je vraag aan Den Haag'.

Dat kan tot gevolg hebben dat veranderingen niet snel genoeg gaan voor 'het veld'. Want waarom wordt er nog een traject gestart van vijf jaar experimenteren, nu we de proeftuinen voor 'zorg binnen onderwijs' net hebben voltooid? We weten nu toch wel wat ons te doen staat? Zorgvuldigheid is het credo voor Den Haag. Er komen veel vrijheden op het gebied van onderwijslocatie en vrijstellingen van onderwijstijd. Als je dat niet heel zorgvuldig voorbereidt, loop je het risico dat er zaken bij wet worden geregeld die heel anders uitpakken dan je had gewild.

Welkom in de dilemma's van Den Haag

Maar ja, wat leg je uit aan kinderen die een jaar in een 'proeftuin' hebben gezeten die plotseling eindigt omdat het geld nu op is? Praktijk die botst met regelgeving, we worstelen er allemaal mee. We zien bijvoorbeeld dat één op de zeven kinderen tegenwoordig gebruik maakt van een vorm van jeugdzorg. Tien jaar geleden was dat nog één op de vijftwintig. Het gevolg van regelgeving, of van een veranderende praktijk? In de kinderopvang is een verdubbeling geconstateerd van kinderen met een ontwikkelingsachterstand. Er is een onderzoek gestart naar wat de oorzaak zou kunnen zijn. De praktijk weet het antwoord al: de coronamaatregelen, die kinderen maanden, soms jaren, op achterstand hebben gezet. Welkom in de dilemma's van Den Haag. Een ander 'regelgevingdingetje': als je 18 bent, ben je volgens de wet volwassen. In de praktijk werkt het voor veel jongeren toch net wat anders. Ze hebben net wat langer een vorm van ondersteuning nodig die, voordat ze 18 werden, nog zo vanzelfsprekend was. Maar ineens houdt het dan op.

Durf 'intelligent ongehoorzaam' te zijn

De ministeries zijn blij met deze signalen uit het veld. Mede dankzij initiatieven als Met Andere Ogen zijn de lijnen tussen beleid en praktijk de laatste jaren al veel korter geworden. Men ontmoet elkaar, is in gesprek, en daar worden zowel het beleid als de praktijk alleen maar beter van.

Gelukkig zijn er veel mensen die doen wat nodig is, los van de vraag of het mag of niet. Een van de deelnemers aan de werksessie durfde het gewoon te zeggen: "Je moet het gewoon gaan doen, je ziet wel waar je uitkomt. Zolang het maar ten goede komt aan het kind." 'Intelligente ongehoorzaamheid' noemen we dat. Misschien hebben we daar wat meer van nodig, ook in Den Haag.

ARJAN MIEDEMA

**“Jongeren zeggen:
pers ons niet in het systeem,
maar pas het systeem
een beetje aan aan ons.”**

- Hermien Maarsingh,

C4youth, kennis- en leerwerkplaats Groningen

C4Youth onderzoekt in het atelier Veilig en thuis opgroeien hoe passende hulp voor kwetsbare jongeren eerder en beter gerealiseerd kan worden. Met als doel om tijdig te investeren in een omgeving die liefdevol, stabiel en veilig is en perspectief biedt op een gezonde ontwikkeling, zo thuis mogelijk.

Participatief actieonderzoek

De huidige vraagstukken in de jeugdhulpverlening zijn complex. C4youth kiest voor een manier van onderzoek doen die hierbij past, namelijk die van participatief actieonderzoek. Zij combineren hierbij de kennis en expertise vanuit onderzoek, wetenschap, praktijk, jongeren en ouders. Dit combineren zij met de beweging van nul.

c4youth.nl

“Een verandering van systemen en culturen zorgt altijd voor onzekerheid. Want je rol is niet meer duidelijk. En leuk hoor, zo’n ‘huiskamer op school’, maar waar is nu onze personeelskamer? Met elkaar zoeken we naar geitenpaadjes, met de leerkrachten als de ogen en oren van de verandering. Zij hebben het contact en de band met de leerlingen. Ons motto: kleur buiten de lijntjes. Iedereen heeft het recht af te wijken van het protocol. Dat is normaal, dat is menselijk.”

**- Gea Staal en Bert Scheper,
Integrated Care, Nieuw-Amsterdam/Emmen**

Door samenwerking tussen onderwijs en zorg op school wil Integrated Care de ontwikkeling van kinderen stimuleren en uiteindelijk de inzet van jeugdhulp verminderen. Integrated Care gaat verder dan het optimaliseren van de samenwerking, het gaat over het integreren van de samenwerking tussen onderwijs en zorg. Dat is meer dan het toevoegen van extra (zorg)capaciteit aan school. In Nieuw-Amsterdam werken de gemeente Emmen, Welzijnsgroep Sedna, CBS De Bron (Viviani), OBS De Bascule (Openbaar Onderwijs Emmen), Zus&Zo Kinderopvang, Kinderopvang Vivikids en Stichting Peuterwerk samen aan de ontwikkeling van kinderen vanuit een visie gericht op normaliseren.

Integrated Care gebruikt het [reflectiekader](#) van Met Andere Ogen om de stand van zaken op een rij te zetten.

SLOTWOORD

“Deze dag is er vooral voor inspiratie en ontmoeting, om met elkaar te ontdekken hoe we voor de goede oplossingen kunnen gaan”, zei netwerkregisseur Vera Naber aan het begin van de Met Andere Ogen Doen-Dag. Oplossingen waren er volop, en ook aan inspiratie en ontmoeting was geen gebrek. Dus: hoe nu verder? Vera Naber: “Met Andere Ogen blijft dit soort bijeenkomsten organiseren, waarin we als netwerk leren van elkaar. We staan allemaal voor dezelfde opgave. Laten we onze kennis en ervaring bundelen. Sluit je aan en doe mee. Zodat je onderdeel wordt van de oplossing, niet van het probleem.”

TIP

LUISTER EENS NAAR DE PODCAST 'DE BELANGRIJKSTE LESSEN'

**Van Melchior Wammes, over schooltrauma's en thuiszitten.
Melchior bespreekt zijn ervaringen in het onderwijs en deelt zijn eigenwijze
plannen over hoe het onderwijs kan worden verbeterd.**

Colofon

Organisatie Met Andere Ogen Doen-Dag

Vera Naber, netwerkgeregisseur Met Andere Ogen

Jazz van Strijland, programma adviseur Met Andere Ogen

Joline Rodermans, programmamaker Pakhuis de Zwijger

Cecile Trooster, junior programmamaker Pakhuis de Zwijger

Tekst

Richard Stuivenberg Producties / Uitgeverij HENS

Fotografie

Benjamin Kotek

Vormgeving:

Duncan Baumbach, Wit Communicatie

Onderwijs | Zorg | Jeugd
met andere
ogen

Aanpak Met Andere Ogen is geïnitieerd door de coalitie Onderwijs - Zorg - Jeugd.

aanpakmetandereogen.nl

E-mail: metandereogen@vng.nl